obec Kojšov 100.–, *Mária Doložická*, Sečovce, 10.–, *Pravoslávny farský úrad Lukov* 80.–, *Anna Antolíková*, Sečovce, 20.–, *Mária Hamzová*, Vojčice, 10.–, *Mária Niskáčová*, Košice, 25.–, *Pravoslávny farský úrad Čukalovce* 100.–, *rod. Kiseľaková*, Sabinov, 15.–, *Michal Dandár*, Kožuchov, 25.–, *Mária Žolková*, Svinica okr. Košice, 25.–, *Anna Sendžová*, Koš. Klečenov 25.–, *pravoslávni veriaci Borda* okr. Košice 76.–, *Ján Maťáš*, Šamudovce, 50.–, *Bohuznáma sestra* zo Slávkoviec 25.–, *Eva Bochinová*, Medzilaborce, 25.–, *Ján Chrapovič*, Úbrež, 75.–, *Anna Harkuličová*, Naciná Ves, 25.–, *rodina Mergešová*, Trebišov, 50.–, *Bohuznáma* zo Stretávky 50.–, *Peter Macanin*, Úbrež, 50.–, *Andrej Saranič*, Bánovce n/Ond. 20.–, *Anna Vartašová*, Dúbravka, 30.–, *Alžbeta Birešová*, Dúbravka 30.–, *Bohuznáma* z Michalian 50.–, *Pravoslávny farský úrad Prešov* 55.–, a *pravoslávni veriaci z Petrovej, Fričky a Cigelky* spolu 380.– Kčs.

Všetkým darcom vrelá vďaka za pomoc! Na mnohaja i blahaja lita!

POSMRTNÁ SPOMIENKA

Dňa 27. januára 1971 po dlhšej chorobe zomrela vo veku 56 rokov sestra SOFIA ROMAŇÁKOVÁ – manželka br. Štefana Romaňáka, učiteľa-vychovávateľa. Nebohá po sebe zanechala nielen smútiaceho manžela, ale i syna s manželkou a tromi vnúčencami, aby venovala svoju nesmrteľnú dušu Stvoriteľovi. Pohreb podľa pravoslávneho obradu sa konal dňa 1. februára t. r. na verejnom cintoríne v Košiciach. **Pohreb vykonal: d. o. arcidekan M. Spišák, správca farnosti v Košiciach, d. o. mitr. prot. P. Bobalík, profesor PBF, a d. o. prot. A. Podhajecký, lektor cirkevného spevu na PBF,** ktorý sa za nebohú aj rozlúčil s celou rodinou. Smútočnú kázeň predniesol d. o. Spišák. Nebohá bola vernou a horlivou pravoslávnou veriacou a svoje pevné presvedčenie aj skutkami dokazovala.

Rodina nebohej sestry Romaňákovej **ďakuje súčasne touto cestou za účasť všetkým prítomným, ktorí sa zúčastnili na pohrebe.** Taktiež úprimne ďakuje d. o. gen. vikárovi D. Schudichovi, ktorý prišiel na pohreb nebohej kantorovať.

Vičnaja jej pamjať!

Budúce číslo vyjde 10. mája 1971.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 221-09. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS – **Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48** – Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XVII. – Orgán pravoslávnej cirkvi – Číslo 4/1971

Z ÚSTREDIA

Praha. Pripravuje sa zvolanie riadneho snemu cirkvi do Prahy na 29. apríl t. r. Sobor bude otvorený pobožnosťou. Hlavný referát prednesie J. Bl. metropolita Dorotej. Ďalej podajú jednotlivé eparchie a Pravoslávna bohoslovecká fakulta správy o svojej činnosti. Revíznu a hospodársku správu podá kontrolná komisia. Sobor vydá ako dokument koncepciu cirkevnej práce a prevedie voľby štatutárnych orgánov (metropolitnej rady a kontrolnej komisie).

Zo života michalovskej eparchie

Cesta ekumenizmu.
V roku 1968, v období tzv. socializmu s ľudskou tvárou, **rôzne záškodnícke živly kontrarevolučného zamerania sa vrhli aj na pravoslávnu cirkev,** aby na jej miesto nastolili cirkev gréckokatolícku. Takým príkladom nech nám slúži obec Cejkov, okr. Trebišov, kde uvedené živly **násilne vzali pravoslávnej cirkvi chrám a správcu pravoslávnej farnosti v Cejkove, d. o. prot. Jozefa Frického, brutálne deložovali z budovy.** Menovaného duchovného fyzicky týrali tak, že bol práceneschopný celý rok. Bol v ústavnom liečení. Jeho veriaci po tri roky nemali možnosť zúčastňovať sa na pravoslávnych bohoslužbách, napriek tomu, že pokorne prosili kompetentné úrady, aby v zmysle ústavy im boli zabezpečené tie isté práva na existenciu, aké majú zabezpečené veriaci iných cirkví. **Postupujúcou konsolidáciou v našom štáte začali sa konsolidovať aj tieto pomery. Zdalo sa, že aj v Cejkove sa situácia natrvalo zlepšila, o čom sme pôvodne chceli písať.** Bola uzavretá dohoda medzi gréckokatolíkmi a našimi veriacimi o spoločnom užívaní miestneho chrámu, a to ešte v r. 1970, **takže na Vianoce už aj pravoslávni veriaci mohli do chrámu.** Dňa 1. februára 1971 bolo umožnené d. o. prot. Jozefovi Frickému, správcovi pravoslávnej farnosti v Cejkove, aby sa nasťahoval späť do pravosl. farskej budovy. **Dňa 28. 2. t. r., v sviatok sv. Pravoslávia slúžil v Cejkove ďakovné bohoslužby na žiadosť pravoslávnych veriacich z Cejkova a z poverenia Preosvieteného vladyku Cyrila, biskupa michalovského, sv. liturgiu, d. o. prot. Mikuláš Ščerbej, riaditeľ ER, spolu s. d. o. prot. J. Frickým.** Bohoslužieb sa zúčastnilo veľa veriacich. Brat kantor Gejza Šiket viedol ľudový spev. Na tému sv. evanjelia kázal d. o. prot. M. Ščerbej, ktorý súčasne poďakoval najvyšším štátnym a cirkevným orgánom za umožnenie spoluužívania chrámu v Cejkove, aby sa mohli aj naši pravoslávni veriaci vyžívať nábožensky. Vyzval ich, aby si svedomite plnili svoje náboženské, občianske a pracovné povinnosti a pracovali tak na krajšej budúcnosti našej drahej vlasti. Slovami našej viery v ekumenizmus sme chceli skončiť túto správu.

Situácia sa však zmenila. Veľmi prenikavo. Eparchiálna rada pravoslávnej cirkvi v Michalovciach **oznámila redakcii overenú správu o tom, že dňa 3. marca t. r. o 18. hod. večer gréckokatolíci vymenili zámky na chráme a nepustili doňho viac našich pravoslávnych veriacich, ktorí si chceli odslúžiť pôstne modlitby.** Niektoré cirkevné veci gréckokatolíci vyhodili pred dvere farskej budovy. Pravoslávni veriaci sú znepokojení a pýtajú sa, prečo vlastne bola podpísaná dohoda o spoluužívaní a na čo to bolo dobré, keď opäť nemajú prístup do chrámu?

Veríme, že kým vyjde toto číslo z tlače, budú posledné smutné skutočnosti už opäť minulosťou. Veriaci žiadajú totiž naprostú a úplnú rovnoprávnosť s veriacimi iných cirkví!

Paschálne posolstvo

POSVÄTNEJ SYNODY PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKOSLOVENSKU najdôstojnejšiemu duchovenstvu a pravoslávnym veriacim.

CHRISTOS VOSKRESE!

„Jako jedinolitnyj Ahnec, Christos voleju za vsich zaklan bysť" **(tropar 4, piesne kánonu). V uplynulých dňoch Veľkého týždňa sme požehnano vo svojich modlitbách spomínali a očami viery videli horu Golgotu, neoddeľujúc sa od Christa. Bol vydaný na smrť** „za hriechy naše, a vstal z mŕtvych pre naše ospravedlnenie" **(Rim. 4, 5). Jeho vykupiteľský čin bol zázračnou udalosťou i pre anjelov, avšak bol strašným pre podsvetie. Obnovil sa svet. Isus Christos ako tichý baranček išiel na smrť. Bremeno celého ľudského pokolenia na Ňom spočívalo, kráčal s ním k utrpeniu. Akonáhle však naše previnenia a hriechy boli vykúpené, nemo-**

hla Ho smrť držať vo svojej moci. Pán svojou smrťou jej vzal moc a zničil jej ostne a jedy hriechu. Vstal z mŕtvych víťazne a zjavil sa svojim učeníkom. Nebolo viacej na Ňom žiadnej našej viny. Svojím utrpením na kríži ich zahladil a daroval nám svoje víťazstvo. Od toho času nemôže byť na Neho vložená žiadna ľudská vina, aby pre ňu druhýkrát telesne trpel. Pán vyzýva všetkých, ktorí v Neho uverili, aby sa obliekli v kúpeli krstu do nového človeka, ktorý sa obnovuje slzami pokánia a prijímania Jeho svätého Tela a Krvi. Skrze utrpenie na Golgote vošiel Pán do svojej slávy (Luk. 24, 26), volá všetkých nás k večnému osláveniu (Ján 17, 24).

Ktorý veľký dar sme obdržali od Božieho milosrdenstva? V Christovej smrti sme získali víťazstvo nad duchovnou smrťou, ktorá nás pre hriech zbavila účasti na večnom živote s Christom. A teraz nám Jeho smrť dáva silu, aby sme prekonali hriech, ak neustále prebývame vo viere, láske a nádeji na Jeho pomoc. Nestačilo by však pripomínať si iba smrť Christovu. Náš pozemský život má prebiehať v neprestajnom tesnom obcovaní s Ním: „Keď sme sa stali jedno s Ním podobnosťou Jeho smrti: práve tak jedno s Ním budeme aj podobnosťou vzkriesenia, vediac, že náš starý človek spolu s Ním bol ukrižovaný, aby umŕtvené bolo hriešne telo tak, aby sme neboli viac otrokmi hriechu“ (Rim. 6, 5–6), poučuje nás sv. ap. Pavel. Náš život, milovaní bratia a sestry, náš vzťah k Bohu, celá naša osobnosť má nabudúce mať na sebe pečať neustálej jednoty s Christom, dosvedčenej dobrým kresťanským životom.

Christos nie je len naším Spasiteľom, ale aj naším pokojom (Efez. 2, 14). Tým, že nám dal svoj pokoj, obnovil naše blažené obcovanie s Bohom a navrátil nám stratené šťastie. Blaženosť, ktorú nám On daroval, je nezrovnateľne podivuhodnejšia než to, čo sme stratili v osobe Adama. V tejto novej blaženosti boli sme tesne spojení s Christom a „vošli v radosť svojho Pána“. Tento nebeský dar nám neustále pripomína, aby sme bdeli, boli na stráži pokoja na zemi a smerovali svojou činnosťou k jeho upevneniu, aby sme boli solidárni s tými, ktorí trpia, a postavili sa za koexistenciu medzi národmi. Tým budeme plniť Božiu vôľu a svoju kresťanskú povinnosť, aby sme neboli zbavení duchovného pokoja a obcovania s Bohom, a tým tiež večného života.

Christos je pre nás „očisťujúcou Paschou... z hrobu nám zažiarilo krásne slnko spravodlivosti“. Ľudská zloba urobila všetko možné, aby uhasila toto Slnko pravdy (Malach. 4, 2), ktoré zažiarilo na duchovnom nebi. Usilovala sa o to, aby Ho zadržala v chladnom a temnom hrobe, avšak v tom čase bol dokonaný

spravodlivý Boží súd nad viníkom zla, diablom. Christos zostúpil svojou dušou do podsvetia, aby aj tam kázal spásu všetkým tým, ktorí boli pre to spôsobilí, to značí, verili a očakávali svoje oslobodenie (1 Ptr. 3, 19). Aj tam zažiarilo toto Slnko, „ale tmy Ho neobsiahli“ (Ján 1, 5). Z toho pramení naše veľkonočné nadšenie, lebo „skrze kríž prišla radosť celému svetu“. Christos víťazne vstal z mŕtvych a my sme boli presvedčení, že bola dokonaná naša spása a darovaný nám preddavok nesmrteľnosti.

My všetci túžime po radostiach, všetci ich hľadáme. V duši sa radujeme, že sme dietkami svätej pravoslávnej cirkvi. Uragán ľudskej nenávisti sa usiloval o to, aby nás spoločne s vami odvial do ďalekých krajín. Avšak sila vzkrieseného Pána nás chránila svojou požehnanou záštitou v náručí cirkvi Matky v dňoch skúšok, upevnila naše sily, aby sme vydržali na kameni viery. Preto dnes sa nám dostáva mnohonásobnej radosti, že môžeme oslavovať jasný sviatok Christovho vzkriesenia posvätnými spevmi a modlitbami pravoslávnej cirkvi, objímajúc sa navzájom v duchovnej radosti: „lebo Christos vstal, večné veselie“.

Z celej duše a zo srdca, ktoré Vás miluje, vrúcne Vás, najdôstojnejší otcovia, bratia a sestry, zdravíme a blahoželáme Vám k svetlému sviatku Christovho vzkriesenia Jeho slovami: Radujte sa! (Mat. 28, 9). Nech už nikto a nič nezatemní našu spoločnú radosť (Ján 16, 22), ani choroby, ani utrpenie a žiaľ, ani ľudia, ba ani myšlienka na telesnú smrť. Nech by navždy spočívalo nad nami požehnanie vzkrieseného Isusa Christa.

VOISTINU VOSKRESE!

S pokorou:

† Dorotej,
metropolita pražský
a celého Československa

† Nikolaj,
biskup prešovský
zástupca metropolitu

† Cyril
biskup michalovský

Sídelné mesto Praha, Pascha Christova 1971.

„Ale Christos vstal z mŕtvych, prvotina z umretých“ (1 Kor. 15, 20)

Fakt vzkriesenia Spasiteľa nášho Isusa Christa je nám najjasnejším a najhodnovernejším dôkazom pravdy o našom zmŕtvychvstaní.

Slávne Christovo vzkriesenie; v čom vlastne spočívalo?

Vzkriesenie Christovo, to sú zoradené vlastnosti Spasiteľa a udalosti po sebe idúce: ako dokonalý človek bol zradený Judášom, mučený a ukrižovaný Židmi, zomrel na kríži, bol z neho sňatý a uložený do hrobu. Bol aj dokonalým Bohom a po svojej smrti bol so svojím Otcom na nebesiach, ľudskou dušou v podsvetí, kým Jeho mŕtve telo ležalo v hrobe; *zjavil svoju božskú silu tým, že opäť duševne vyšiel z podsvetia a vyviedol spolu tých, ktorí tam trpeli a s vierou očakávali Jeho príchod.* Spojil potom svoju dušu so svojím telom, po troch dňoch vstal z mŕtvych, keď silou svojho Božstva vrátil telu život. Isus Christos vzkriesil svoje telo a spojil ho s Božstvom; bol teda dokonalým Bohočlovekom.

Isus Christos pozdvihol svoje telo z hrobu, ale už nie v takom istom stave, akým bolo predtým, ale v stave oveľa dokonalejšom. Jeho telo bolo pred smrťou ľudské, podliehalo citom, pozemským náklonnostiam, aj keď im nepodliehal, ale ovládal ich. Po smrti a po zmŕtvychvstaní tieto city odpadli a sklony pozemské ustali a boli zničené. Jeho telo bolo viditeľným, hmatateľným; po vzkriesení sa stalo neviditeľným, bez rozmerov, stalo sa telom duchovným, takým, že Ho mohli učeníci i vidieť i ohmatať, i nevidieť, nenahmatať. Také telo mohlo všadiaľ prechádzať. Telo malo podobu, malo kosti vtedy, keď Ho Tomáš apoštol ohmatal, ale malo podobu ducha vtedy, keď Pán prišiel k učeníkom zatvorenými dverami (Ján 20, 27, 19). Jeho telo bolo predtým trpiace, choré a smrti podliehajúce. Po vzkriesení sa stalo nepodliehajúcim skaze, silným, nesmrteľným, slávnym, duchovným (1 Kor. 15, 42, 43; 44), osláveným. Jeho telo bolo oblečené po vzkriesení do božského svetla, bolo také, aby sa mohlo vzniesť s Božstvom Syna na nebo, vstúpiť do anjelských, beztelesným duchom patriacich miest a sadnúť si po pravici nebeského Otca.

Tak teda samovzkriesením Isusa Christa sa nám dáva čo najúplnejšie ubezpečenie o tom, že On je pravý Boh, ktorý vládne nad životom a smrťou, že je Božským Spasiteľom, ktorý má moc vzkriesiť všetkých ľudí.

„Christos vstal z mŕtvych, prvotina z umretých“ (1 Kor. 15, 20),

to značí: Jeho vzkriesenie je začiatkom vzkriesenia všetkých zomrelých ľudí, vzkriesenia už nie k dočasnému životu, akým bolo vzkriesenie Lazára a iných ľudí pred ním, ale k životu večnému. Pred Christovým vzkriesením jestvovali medzi ľudom temné a nepevné chýry o nesmrteľnosti duše človeka. Ale o vzkriesení duše spolu s telom málo uvažovali aj tí, ktorí na večný život mysleli viac ako iní. Nevyjasnený bol i názor národa vyvoleného na túto vec. Keď Christos Spasiteľ, obviňujúc saducejov

v mene Boha Abrahámovho, Izákovho a Jakubovho, zjavil myšlienku na vzkriesenie mŕtvych, vtedy nielen mysle saducejov, ale aj iných mysliteľov boli prekvapené novosťou tohto zjavenia: *„Keď to počuli, zadivili sa“* (Mat. 22, 32—33). O čo menej poznali budúci život, o to menej sa im chcelo pripraviť sa naň. Isus Christos svojím učením im predložil namiesto plytkých domnienok o nesmrteľnosti tvrdú pravdu o vzkriesení a prostredníctvom vlastného vzkriesenia im dal v tom smere aj skúsenosť. On učil: *„Nedivte sa, že prichádza hodina, v ktorú všetci v hroboch uslyšia Jeho hlas, a tí, čo dobre činili, vyjdú na vzkriesenie k životu, tí však, ktorí zlo páchali, na vzkriesenie k súdu“* (Ján 5, 28—29). Apoštol doplňuje: *„Všetci totiž musíme sa ukázať pred súdnou stolicou Christovou, aby každý prijal odplatu za to, čo konal v tele, podľa toho ako pracoval, či dobre a či zle“* (2 Kor. 5, 10).

Tak teda slávne Christovo Vzkriesenie je nepochybným a očividným svedectvom Jeho Božstva a súčasne i začiatkom nášho zmŕtvychvstania.

Keď budeme chrániť nielen svoju dušu, ale i telo, v čistote a nedotknuteľnosti, keď Ho budeme chrániť pred svetskými vášňami, vtedy i duša i telo naše po budúcom vzkriesení nebudú poškvrnené a nezbavia nás večného upokojenia spolu so svätými tam, kde bolesti, smútok a vzdychy nemajú miesta. Naše hriechy liečme milosťou Ducha Božieho, ktorá sa podáva kajúcnikom vo sv. tajinách na očistenie a spásu duše.

† Cyril,
biskup michalovský

VZKRIESENIE

Golgota...
meno to nám pripomína
zradu, hanbu i smrť Syna,
ktorého Boh svetu dal,
ktorý smrti vládu vzal
a človeku dal život večný.

Golgota...
nám pripomína,
že zrada, zloba jedovatá
špinili i moju cirkev,
ktorá čistá stála!
Deťom Slávy na východe pravé
svetlo dala!
Vari Judáš za taký dar môže byť
jej vďačný?

Späť sa k Matke, deti moje!
Pravoslávie nezahynie!
Pravoslávna viera zase
svedčí o rýdzej kráse.

Opäť znejú ponad hory
staroslávne, čisté chóry.
Zradcom v srdci páliť bude
judášsky sľub. Potom bude
s hanbou stáť pred Pánom vekov.
Blíži sa už svitanie,
Cirkev vstáva na Vzkriesenie!

-V. Šimek-

Nedeľa sv. apoštola Tomáša

Prežívame radostné obdobie veľkonočných sviatkov. Sv. evanjelium nás vedie do izby, kde sa zatvorili apoštolovia zo strachu pred Židmi. Prichádza Isus a hovorí: „Pokoj vám!“ **(Ján 20, 19). Tak znelo prvé lahodné slovo, prvý Isusov pozdrav prestrašeným apoštolom. Aká to bola útecha pre ich srdcia. Tento svet by tiež veľmi potreboval Christov veľkonočný pozdrav — teda dar, ktorý Vykupiteľ ponúka nepokojnému ľudstvu.**

Milo a sladko znie slovo „pokoj“. **Utíši sa na to slovo more i zem, i vojak odloží zbraň a utrie si čelo. Zaraduje sa zem a jej národy. Pokoj priniesol už Spasiteľ svojím narodením, potom kázal svojim apoštolom, aby keď vstúpia do nejakého domu, hlásali pokoj:** „Do ktoréhokoľvek domu vojdete, najprv povedzte: pokoj domu tomuto! Ak tam bude syn pokoja, pokoj váš spočinie na ňom; ale ak nie, vráti sa k vám“ **(Luk. 10, 5—6). S týmto príkazom rozoslal učeníkov do celého sveta.**

Je nespornou pravdou to, že ten, kto pokoj nemá, nemá nič. Keď nahliadneme do sv. Písma, uvidíme, že napríklad kráľ Šalamún mal všetko, takže sám mohol povedať: „A všetko, čo si len zažiadali moje oči, ničoho som im neodoprel“ **(Kaz. 2 ,10). Žil vo veľkom bohatstve. Šalamún by mal byť**

šťastný, ale prečo plače? Vari mu niečo chýba? Áno: pokoj duše. Volá: „Videl som všetky skutky, ktoré sa dejú pod slnkom, a hľa, všetko je márnosť“ **(Kaz. 1, 14). Za šťastnejšieho sa dá pokladať kráľ Dávid uprostred prenasledovania, lebo jeho duša je naplnená nebeským potešením, keď sám hovorí:** „V mnohých mojich dumných myšlienkach, v mojom srdci tvoje potešovania obveseľujú moju dušu“ **(Žalm 94, 19). Podobne hovorí aj sv. apoštol Pavel:** „A tak pri všetkom našom súžení oplývam potechou a prekypujem radosťou“ **(2 Kor. 7, 4).**

Mať pokoj, to znamená zbaviť sa predovšetkým všetkej zloby a všetkých hriechov a mať v srdci čistotu a lásku, k Bohu i k blížnemu.

„A pokoj Christov nech vládne vo vašich srdciach“ — **je napísané. Keď však Christa ukrižovali, nepokojom boli naplnené aj srdcia apoštolov. Keď k nim prišiel Christos po svojom zmŕtvychvstaní, „Tomáš však, jeden z dvanástich, nazývaný Dvojčaťom, nebol s nimi”** (Ján 20, 24). **Všetci apoštolovia, Mária Magdaléna a iné zbožné ženy, sv. Peter a Ján, všetci mu tvrdili, že Christos vstal z mŕtvych a že sa im zjavil, ale márne. Len povedal:** „Ak len neuvidím na Jeho rukách jazvy po klincoch a nevložím prst do rán po klincoch, a nevložím ruku do boku, neuverím” **(Ján 20, 25). Isus však vo svojej veľkej láske vyliečil Tomáša z jeho neviery. Po ôsmich dňoch zasa boli spolu Jeho učeníci. Bol prítomný i Tomáš, aby mal možnosť presvedčiť sa. Ale Christos mu povedal:** „Pretože si ma videl, uveril si; blahoslavení, ktorí nevideli, ale predsa uverili“ **(Ján 20, 29).**

Christos dal Tomášovi možnosť, aby sa upevnil vo viere tým, že mu dovolil vložiť prsty do svojich rán. Posilnil tak i veriacich kresťanov budúcich vekov o pravde svojho zmŕtvychvstania. Tomáš padol na kolená a riekol: „Pán môj a Boh môj”.

Christos sa nám nezjavuje telesne, ale duchovne, v podobe milosti, dobrého vnuknutia, je stále s nami vo sv. Eucharistii, stále nám hlása pokoj, lebo len človek pokojamilovný môže cítiť Jeho prítomnosť.

„Blahoslavení pokojamilovní, lebo ich synmi Božími volať budú“ **(Mat. 5, 9).**

Ján Choma, duchovný

„Sija spasiteľnaja nošč...“

Jedinečné je tajomstvo Veľkej noci. Christos Boh z nekonečnej lásky k človeku stal sa človekom a dal sa pribiť na drevo kríža, aby tretieho dňa slávnostne **„siloju svojeho božestva”** vstal z mŕtvych. Boh, ktorý **„smértiju smerť popráv“** smrťou zvíťazil nad smrťou.

Živým a originálnym spôsobom Christovo vzkriesenie sprítomňuje nám naša východná cirkev, sláviac ho uprostred noci. Vôkol hrobové ticho a tma, akoby zdanlivá smrť vládla nad krajom. Zbožné duše ponáhľajú sa k hrobu Ukrižovaného, aby stihli odovzdať poslednú úctu a prejav lásky Jeho mŕtvemu telu, pláštenici. Žažiari osvetlený chrám a oblokmi do tmavej noci preniká svetlo tak, ako takmer pred 2000 rokmi zažiaril Christov hrob v hodine vzkriesenia a krajom sa nesie radostná, víťazná hymna: **„Christós voskrése iz mértvych”.** Trojdňovým smútkom naplnené srdcia ožívajú a plesajú z víťazstva Christovho nad smrťou, dobra nad zlom, pravdy nad lžou. Radostný hlahol zvonov oznamuje svetu tajomnú zvesť. Premožený je osteň smrti.

My, ktorí stojíme nad prázdnym hrobom porúhaného, umučeného Syna Božieho, z hĺbky duše spievame s pevcom Jánom Damaskinom: **„smérti prázdnujem umerščvlénije, ádovo razrušénije...“.** Už len pre tú nádhernú kompozíciu, hĺbku a výstižnosť myšlienok paschálneho kánonu oplatí sa účasť na slúžení veľkonočných bohoslužieb. Východná pravoslávna cirkev verná Christovej nezdeformovanej pravde a ustanoveniam sv. Otcov v plnej rýdzosti a pravosti zachováva všetky obrady a teda i veľkonočný. Prítomnosť na ňom je pre nás nielen príjemným citovým zážitkom. To by bolo málo, ide tu viac ako o city. Tu prúdi do duše kresťana milosť a blaženosť, áno, aj prísľub nášho vzkriesenia a nádej večného života. Katolícke noviny č. 12 r. 1970 si poťažkávajú. Citujem: **„Dlhé stáročia sa kresťania v noci schádzali na oslavu zrodenia a zmŕtvychvstania Christovho.** Neskoršie svätá veľkonočná noc prišla do zabudnutia. Neskorším kresťanom sa už nechcelo bdieť. Preto slávnosť zmŕtvychvstania preložili si na Bielu sobotu ráno a na večer. Telo Kristovo podľa času ešte v sobotu večer až do polnoci, ba i po nej odpočívalo v hrobe a my sme už nedočkavo spievali: **„Christos vstal z mŕtvych, aleluja”.** Potiaľ Katolícke noviny. Takto si priznávajú úpadok viery naši západní bratia — katolíci. Ako účelnejšie a vieryhodnejšie prežíva veľkonočné tajomstvo východná cirkev! I tu sa zračí sila a prednosť nášho pravoslávneho obradu. Dáva nám to pocit istoty, sebadôvery, že ako všade inde, aj tu sme na správnej ceste, že nás bezpečne vedie a riadi neomylná autorita Ducha božieho, a nie biedny, hriešny človek.

Bratia a sestry! Dokonané je spasenie rodu ľudského. Christos sa obetoval za celé ľudstvo, každý človek má možnosť stať sa dieťaťom Božím a byť spasený. Len na nás záleží, či prehorká smrť Isusova a Jeho slávne vzkriesenie bude našej duši na osoh. Je potrebné dať sa ukrižovať s Christom — odumrieť hriechu, aby sme mohli povedať s apoštolom Pavlom: **„Nežijem už ja, ale žije vo mne Christos.“**

Andrej Malina

Poznaj pravoslávnu cirkev

ANTIOCHIJSKÝ PATRIARCHÁT

Antiochijská cirkev je druhou najstaršou cirkvou po cirkvi jeruzalemskej. Bola založená tri roky po nanebovstúpení Spasiteľa Isusa Christa r. 37. Do Antiochie, ako do hlavného mesta Východu na brehoch Oronta, prichádzali veriaci v Isusa Christa nielen z Palestíny, ale aj z Egypta a Cypru. Vášnivé kázania priniesli svoje ovocie, takže apoštolský zbor vysiela z Jeruzalema do Antiochie r. 37 vzdelaného hlásateľa blahej zvesti, Barnabáša, ktorý mal v Antiochii veľký úspech. Toto prinútilo apoštola, aby sa odobral do Tarzu, rodného mesta sv. apoštola Pavla, aby ho priviedol do Antiochie. Takto sa apoštoli Barnabáš a Pavol stali apoštolmi antiochijskej cirkvi. Toto sa dátuje do r. 42 po narodení Spasiteľa.

V Antiochii sa ako prví začali nazývať kresťanmi tí, ktorí uverili v Christa. Z Antiochie sa po celom Východe šírilo kázanie apoštolov a ich mnohých učeníkov. Podľa podania bol v rokoch 45 až 53 na čele antiochijskej cirkvi sv. apoštol Peter, ktorý sem prišiel z Jeruzalema a antiochijská cirkev ho považuje za svojho prvého biskupa.

Už v dávnych dobách bolo antiochijským biskupom priznané prvenstvo medzi cirkvami východnej časti Rímskej ríše. Antiochijskí biskupi predsedali r. 315 a 316 na miestnych snemoch v Ankare a Cezarei. R. 325 čestné poradie medzi biskupmi Východu bolo priznané antiochijskej katedre, ktorá zaujala miesto za carihradským a alexandrijským patriarším stolcom, čo bolo potvrdené r. 381 na II. všeobecnom sneme. A IV. všeobecný snem v Chalcedone r. 451 povýšil biskupa antiochijského do hodnosti patriarchu a v tejto hodnosti sú predstavitelia apoštolskej antiochijskej cirkvi už poldruha tisícročia.

Antiochijskému patriarchátu bolo súdené stať sa križovatkou, na ktorej sa stretávali cesty starého kresťanského sveta a zrážali sa tu náboženské a filozofické prúdy. Táto monohotrpiaca cirkev musela často znášať ťarchu kríz, zapríčinených v V. a VII. storočí mnohými herézami a zrážkami v medzinárodnom a spoločenskom živote vtedajšieho Východu.

Na IV. všeobecnom sneme v Chalcedone antiochijský patriarchát spolu s inými pravoslávnymi patriarchátmi prijal dogmu o bohočlovečenstve Isusa Christa. Okrem toho bol antiochijský patriarchát stĺpom pravoslávneho učenia o dvoch prirodzenostiach, ktoré zdôrazňovali predstavitelia antiochijskej bohosloveckej školy.

Počnúc 14. storočím, spravujú antiochijskí patriarchovia svoju cirkev z Damašku. Damašek je jedným z najstarších miest sveta. V období kresťanstva sa mesto Damašek spomína hneď po mučeníckej smrti sv. Štefana. Prenasledovateľ Šavel oslepol na ceste do Damašku r. 37. Ako slepý, ale duchom osvietený bol privedený do mesta, kde sa mu po modlitbe apoštola Ananiáša vrátil zrak. Tak sa začala slávna cesta jedného z hlavných apoštolov, apoštola pohanov, sv. apoštola Pavla.

Rôzne udalosti neustále otriasali antiochijským patriarchátom a spôsobovali mu veľké utrpenia. Nájazdy Saracénov, križiakov, Turkov boli sprevádzané potokmi krvi. Avšak antiochijský patriarchát ako skutočný stĺp pravoslávnej viery stojí až do dnešných dní a je príkladom pre všetkých kresťanov.

Unionizmus hlásaný rímskokatolíckou cirkvou zasiahol v 18. storočí aj antiochijský patriarchát. R. 1724 sa stal patriarchom bývalý odchovanec rímskokatolíckej unionistickej propagady Serafim Tanas, ktorý sa podrobil Rímu a dostal od neho vyznamenanie palium. Musel však pred hnevom svojich veriacich utiecť do libanonských hôr. Tak vznikol patriarchát gréckych melchitov, ktorý rímskokatolícka cirkev nazýva patriarchátom antiochijským, alexandrijským, jeruzalemským a celého Východu s desiatimi podriadenými biskupmi. Nemá však žiadny význam, nakoľko nemá veriacich. V súčasnej dobe sa tento patriarchát snaží o zblíženie s pravoslávnou cirkvou.

Antiochijský patriarchát dal svetu a pravoslávnej cirkvi vynikajúcich učencov a kazateľov. Na prvom mieste možno spomenúť sv. Jána Zlatoústeho, neskoršie patriarchu carihradského patriarchátu, ktorý je aj autorom pravoslávnej ev. liturgie, ktorá nesie aj jeho meno. Autormi našich cirkevných spevov sú slávni antiochijskí speváci sv. Ján Damaskin, sv. Kozma a Andrej Krétsky a sv. Roman Sladkopivec z Bejrútu. Títo dali pravoslávnej cirkvi prekrásne bohoslužobné piesne.

V antiochijskom patriarcháte žili významní a svätí pustovníci. Spomedzi nich možno spomenúť sv. Jána, sv. Sofronija, sv. Simeona Stilista, sv. Efrema Sýrskeho, sv. mučeníka Ignatija Bohonosca, umučeného v Ríme, sv. Meletija, ktorý predsedal na II. všeobecnom sneme, a iných.

Terajším antiochijským patriarchom je Jeho Blaženstvo E l i a š IV., ktorý bol zvolený v minulom roku po smrti patriarchu Theodosia. Jeho titul znie: patriarcha veľkého Božieho mesta Antiochie, Sýrie, Arabie, Kilikie, Iberie, Mezopotamie a celého Východu, otec otcov a pastier pastierov. Patriarcha Teodosios navštívil r. 1960 aj našu pravoslávnu cirkev.

V súčasnej dobe má antiochijský patriarchát 656 000 veriacich v 20 biskupstvách, 24 biskupov, 520 farností a 450 kňazov. Biskupstvá antiochijského patriarchátu sa podľa terminológie prijatej vo východných patriarchátoch nazývajú metropoliami. Na Blízkom východe má antiochijský patriarchát 340 000 veriacich v 14 biskupstvách. Z toho je 180 000 veriacich v 6 bis-

kupstvách v Sýrii a 130 000 veriacich v 6 biskupstvách v Libanone, 25 000 veriacich v jednom biskupstve je v Iraku a v Iráne ako aj na ostrove Kuvajt v Arabskom mori. Pod ochranou antiochijského patriarchátu je aj metropolia malabarská v Indii. Jedno biskupstvo sa tiež nachádza v Turecku. V Amerike má antiochijský patriarchát 225 000 veriacich v 6 biskupstvách.

Antiochijský patriarchát má okolo 17 monastierov. Bohoslovecké vzdelanie získavajú duchovní v Melemenskom monastieri. Patriarchát vydáva tieto náboženské časopisy: v reči arabskej vychádza Al-Nimat (Milosť), ktorý vychádza v Damašku. V Bejrúte vychádza Al-Nur (Svetlo) a Al-Haraket (Hnutie). V Amerike vychádza časopis The World. Bohoslužby sa konajú v jazyku arabskom.

P. T.

Pravoslávny biskup marmarošský Dositej Teodorovič (1715 — 1735)

Pokračovanie.

Vladyka Dositej bol posledným pravoslávnym archijerejom, ktorý pochádzal spomedzi nášho ľudu. Tak ako biskup J. Stojka, aj on bol rukopoložený v Sučave roku 1715. Spočiatku plnil svoje povinnosti v cirkvi ako duchovný na farnosti a blahočinný v dedine Vuľchyvce. Po smrti svojej manželky (1708) prijal mníšske postrižiny od biskupa J. Stojku v Uholskom monastieri [1]).

Narodil sa roku 1648 a keď bol zvolený za biskupa, mal už 67 rokov. Propaganda únie sa usilovala, a to vyžadovalo od arcipastiera stálu napätú pozornosť. Tieto posvätné povinnosti biskup Dositej spinil dôstojne: pripravoval kandidátov na kňazov, vysväcoval ich, rozosielal arcipastierske poslania a neúnavne cestoval po celej eparchii. O jeho horlivosti k pravoslávnej viere svedčia mnohé žaloby adresované vrchnosti proti nemu; pravdaže, zo strany uniatov a biskupa Bizancia. Posledný mu posielal ustavične rôzne „zákazy" kňazskej činnosti, dokonca ho pozbavoval hodnosti. Samozrejme, že táto pozornosť zo strany uniata nemala žiadne kanonické oprávnenie. Práve tak i starec Dositej nič nebral na vedomie a kľudne uskutočňoval svoje úlohy na nive Božej až do svojej smrti r. 1734/35.

Keď biskup Bizancij neuspel vo svojich nezákonných opatreniach proti biskupovi Dositejovi, bola mu poskytnutá politická moc zo strany katolíkov. Dositejovi zakázali činnosť a obmedzili jeho práva. Jeho horlivosť oveľa prevyšovala obyčajný ľudský strach. Kto položí svoj život telesný, ten sa bude báť. Ale kto znáša vedomie svojho života duchovného, nepozná bázeň. Tak aj starec Dositej si nevšímal zákazov vrchnosti ani administratívnych opatrení proti svojej osobe. Vrchnosť ho nedala uväzniť, lebo sa bála ľudového povstania pravoslávnych más. Roku 1728 biskup Dositej stratil zrak[2]), ale ani vtedy neprestal pracovať medzi svojou pastvou.

Vďaka činnosti jeho i činnosti biskupa J. Stojku, nepodarilo sa pravoslávie potlačiť ani v priebehu 100 rokov po uzatvorení užhorodskej únie[3]). Biskup Dositej býval v Uholskom monastieri, odkiaľ viedol eparchiu. Dožil sa takmer 90 rokov, v tom istom monastieri i zomrel a je tam i pochovaný (str. 65). Jeho meno dejiny spomínajú posledný krát r. 1735, keď uniatsky biskup S. Olšavský vo svojom udaní vrchnosti obvinil biskupa Dositeja, že veľmi škodí únii. Biskup Dositej slúžil pravoslávnym na Spiši, v Šariši, na Užhorodsku, Mukačevsku a u Vlachov v Transylvánii[4]).

Po jeho smrti kňazstvo i veriaci si chceli zvoliť nového biskupa v Marmaroši, ale vrchnosť to už nedovolila. Tak aj tu sa začala likvidácia pravoslávia. Po smrti biskupa Dositeja končí pravoslávna hierarchia v Uhorskej Rusi a pravoslávna cirkev je zakázaná. Pravoslávni duchovní predsa však tajne ďalej slúžili Bohu a ľudu. Duchovnú a morálnu podporu dostávali od susedných pravoslávnych archijerejov v Rumunsku a na Ukrajine[3]) (str. 980). Títo dokonca vysväcovali duchovných pre náš pravoslávny ľud. Duchovní pravoslávni, keď im bolo zakázané slúžiť v chrámoch, pracovali v obyčajných prácach, ako iní dedinčania, chodili jednoducho oblečení, ale tajne slúžili sv. liturgie, treby, spovedali a dávali prijímať a všetko ostatné.

Pretože Habsburgovia vložili na ľud železné jarmo, nespokojnosť zo strany ľudu začala narastať a v r. 1803 vzbĺklo povstanie, ktoré viedol František II. Rákoczy. Nebolo však dostatočne pripravené, preto bolo habsburským vojskom potlačené. Sám Rákoczy utiekol do Turecka a tam aj zomrel. Pravoslávni veriaci mohli podľa viery svojich predkov žiť len v hlbokej tajnosti.

Poslední traja archijereji vložili do sŕdc veriacich taký stupeň viery, akým ani prenasledovania nemohli pohnúť. Archijerejským príkladom v horlivosti k viere otcov ukázali, ako treba chrániť Božiu pravdu za podmienok najťažších. Cirkev nimi vedená uskutočnila veľké hrdinstvá porovnateľné s vyznavačstvom a utrpením[5]), akým boli vyhnanie biskupa Metoda, biskupa Joanikija Zejkana a iné. Múdre príslovie hovorí: „Keď chcete byť silní, upevňujte v sebe vieru" a nič vás neodženie z cesty, o ktorej povedal

Spasiteľ: „Ja som cesta i pravda i život". **Poďme po tej ceste, hoci je tŕnistá, ale o čo bude ťažšia, o to väčšiu odplatu môže kresťan očakávať od Christa.**

LITERATÚRA:

[1]) *O. M. Kondratovič: Istorija Podkarp. Rusi, 1925*

[2]) *A. Petrov: Staraj viera i unija, 1908*

[3]) *J. Kondratovič: Gréckokatolícky cirkevný dejepis*

[4]) *P. I. Ivašina: Žurnal „Jedinaja cerkov", č. 1/2/1950*

[5]). *Alexij Dechterev: Deň Pravoslavija, vyd. 2., 1936.*

Veľkonočný príhovor k rodičom

Počas Veľkonočných sviatkov je vžitá stará obyčaj, bez ktorej si ani nevieme predstaviť Veľkonočné sviatky — veľkonočná oblievačka. Tradícia dnes o tom mnoho hovorí, medzi iným i to, že nedávno, ba na mnohých miestach i dnes, sa oblievalo s vedrom vody, no dnes túto starú tradíciu čiastočne už potlačila parfuméria.

Viem, že ste radi, milí rodičia, keď vašu dcéru prídu chlapci poobliev ať, svedčí o tom darovanie veľkonočného vajíčka, ktoré ste tak starostlivo pripravili. Taktiež ste radi, keď váš syn pôjde po oblievačke svojich známych, či susedov, o tom zase svedčí to, že ho pekne o dôstojne k tomuto ustrojíte.

Do tejto krásnej veľkonočnej tradície postupom času ľudia zamiešali aj čosi veľmi nepekného a nedôstojného. Veľkonočné sviatky si tým špiníme, t. j. že pri oblievačkách podávame a ponúkame alkohol neplnoletým deťom. Ja viem, poviete si, veď je to len trochu piva, vína, alebo nejaký likér, ale dnes je to len trochu čo vy ich k tomu ponúkate, ale povedzte, či o niekoľko rokov nemôže to byť veľké množstvo alkoholu, bez ktorého nebudú môcť vydržať ani chvíľu. Či azda si myslíte, že boj proti alkoholu je boj z dlhej chvíle, alebo, že tabuľky, ktoré napomínajú: „Mladistvým do 18 rokov alkohol nepodávame" sú na okrasu reštaurácií a hostincov? Či azda si myslíte, že ak ste dovolili piť svojim deťom i cudzím alkohol, že sú to už dospelí? A či vás vôbec nezaujíma, že alkohol môže zabrzdiť rozvoj rozumových schopností, zhoršiť v škole prospech a môže uškodiť aj telesnej sústave deti?

Poznám mnohých z vás rodičov, ktorí plačete a život vás vôbec neteší, len preto, že váš syn, zať ... je alkoholikom, čo zarobí, to prepije, ba aj je to málo, pritom každodenne robí doma i v okolí škandál, žena zo svojho platu musí ešte k tomu doplácať, deti živoria ... Azda ste presvedčení, že to tak muselo byť, že sa tomu nedalo predísť? Dalo! Mnohým takýmto nepríjemnostiam sa dalo predísť. Ale kedy? Práve vtedy, keď im podávali „len trochu piva, len trochu vína, len trochu liehoviny", vtedy ešte na samom začiatku, keď boli malí. Kdesi som čítal, že k starému múdremu učencovi prišli raz v dávnych časoch rodičia žiadať radu: „Učený pane", povedali, „chceli by sme dobre vychovať svojho syna, poraď nám, kedy začať s jeho výchovou a ako." „Aké veľké je vaše dieťa?" spýtal sa učenec — „má pol roka," odpovedali rodičia. „Neskoro ste prišli", odvetil ten múdry muž smutne. Z tohto jasne vidíte, aké je dôležité začať ešte v ranom detstve. Životom overená prax, ale hovorí, že mnohí začínajú až vtedy, keď ich syn sa vrátil z vojenčiny a pod.

Mnohým otravuje život alkohol, ale položte si otázku, či ste aj vy nedali už mnohým deťom popud k tomu, že sa z nich stali, alebo stanú podobní alkoholici, viac ráz ste im „len trochu alkoholu" ponúkli, alebo i teraz ponúkate? Im potom zachutná a oni už ako starší nebudú môcť odolať. Koľkokrát to bolo? A koľko je aj takých prípadov, keď sa deti opili počas veľkonočnej oblievačky ...?

Nevieme, kedy kto sa môže stať alkoholikom, preto radšej nezačínajme im ponúkať, lebo čím je kto mladší keď začne popíjať, tým väčšia je uňho pravdepodobnosť vzniku alkoholizmu. Uvedomte si, že ak z vás vyjde popud k alkoholizmu, že to vy ste tými, čo ste pohoršili jedného z tých najmenších, a preto by lepšie bolo tomu, ako hovorí sám Spasiteľ Isus Christos „aby bol zavesený oslí žernov na jeho šiju, a aby bol ponorený do hlbiny mora ... beda človekovi, skrze ktorého prichádza pohoršenie" (Mat. 18, 6—7).

Buďte, milí rodičia, ozaj veľmi opatrní v tomto ohľade, lebo návyk môže z vašich detí i z cudzích urobiť nerozumných ľudí — alkoholikov a táto nepekná obyčaj, podávať deťom liehoviny do tejto krásnej veľkonočnej tradície ozaj nepatrí. Pamätajte si na slová Isusa Christa o tom, akým veľkým hriechom je pohoršenie i na slová starého a múdreho filozofa Konfucia, ktorý hovorí: „Zbabelosť sa prejavuje vtedy, keď vieme, čo máme robiť a nerobíme to."

Št. Horkaj, duchovný

Komuniké

o činnosti a motívoch mierovej práce kresťanov rozličných vierovyznaní za účelom lepšieho vzájomného poznania sa a oboznámenia sa s mierovou prácou a posilnením boja za mier a za spravodlivejší svet. Konzultácia sa konala v dňoch 1. a 2. februára 1971 v Prahe a dostavila sa na ňu aj skupina zástupcov cirkvi rímsko-katolíckej.

Na túto konzultáciu, ktorá bola riadená viceprezidentom KMK, prišli osobnosti z Belgicka, NSR, Rakúska, BLR, ČSSR, NDR, PLR, Rumunska, ZSSR a MLR. Ako pozorovateľ bol prítomný zástupca Pax Christi Internationalis a Komitétu pre KMK v USA. Prítomných pozdravil dr. Jozef Bank, biskup diecézy váčskej z MLR. Charakter referátov, ktoré odzneli na konzultácii, bol veľmi široký. Biskup dr. Bártha, MLR, v úvode vyložil stanovisko dejín a súčasnosti v KMK, pričom mu určil miesto v ekumenickom hnutí a vo svetovom mierovom hnutí. Podčiarkol, že je to základné stanovisko KMK od počiatku, spolu so všetkými kresťanmi vrátane rímskych katolíkov, pracovať. Ich prácu analyzoval Janus Makowski, PLR, vychádzajúc z Encykliky „Pacem in terris" a iných oficiálnych vyhlásení rímsko-kat. cirkvi, ako impulzu pre pozemskú angažovanosť za spoluprácu s inými mierumilovnými silami. — Kanonik Raymond Goor, Belgicko, osvetlil dynamický charakter vzťahov večného a pozemského mieru a spravodlivosti. Analýzou súčasnej svetovej politickej situácie, predovšetkým protiimperialistickou politikou na blízkom i ďalekom Východe a v Afrike sa zaoberal dr. Herbert Mochalski, NSR, viceprezident KMK. Podčiarkol nutnosť vytvorenia systému istoty v Európe oproti v poslednom čase sa ozvavším elementom, v dôsledku ktorých môže vzniknúť najväčšie nebezpečenstvo pre svetový mier. Treba urýchlene zvolať európsku konferenciu o bezpečnosti, kde by sa rozdelili úlohy. O solidárnosti s oslobodzovacím bojom národov tzv. tretieho sveta podal vzrušujúci výklad o. Paul Carrete, Belgicko. Predseda prezídia IFA — berlínskej konferencie katolíckych kresťanov z európskych štátov, Otto Hartmut Fuchs, NDR, hodnotil vo svojom referáte činnosť katolíkov pre mier a pre spravodlivý svet a diferencoval ich spoluprácu od iných kresťanských a nekresťanských mierových síl. Posledný referát mal prot. Vitalij Borovoj z ruskej pravoslávnej cirkvi, spolupracovník Ekumenickej rady cirkví v Ženeve, o prínose ERC k zabezpečeniu svetového mieru. Účastníci konzultácie pripravili v dvoch skupinách teologické i praktické predpoklady pre konštruktívnu spoločenskú mierovú spoluprácu kresťanov. Pracovníci v skupinách volali po jednomyseľnosti, výsledky ktorej boli v správach o konzultácii aj obsiahnuté. Treba ich detailne preskúmať a odporúčať k ďalšiemu štúdiu.

Na porade bolo určené, že spoločná práca pre mier, napriek vieroučným rozdielom, je možná, ba dokonca nutná, a že ekumenické snahy jednotlivých cirkví práve cez prácu pre mier a pre spravodlivý svet sa stávajú hodnovernými a tvorivými.

Dnes je predovšetkým významné toto: treba trvať na ukončení vojny v Indonézii, na konštruktívnych opatreniach za mier na blízkom Východe po 5. 2. t. r., ako aj za zvolanie konferencie o európskej bezpečnosti. Konzultácia sa venovala boju každého kresťana na celom svete za mier, oslobodzovaciemu hnutiu a boju proti rasizmu.

Prot. M. Kernaševič

Z kroniky farnosti Ladomírová

(Dokončenie.)

18. apríla 1970 *mohol som, sláva Bohu, znovu slúžiť sv. liturgiu nerušene na svojej filii, vo Vagrinci. Aj to sa stalo na základe dohody, ktorú sme obaja dekani oboch cirkví Svidníckeho okresu podpísali, odvolávajúc sa na spomenuté vládne ustanovenia.*

Bolo to práve na Lazárovu sobotu. Pascha bola predo dvermi. Bolo treba spovedať i Vagrinčanov, a táto udalosť prišla ako na zavolanie. Málokedy som toľkých Vagrinčanov naraz vyspovedal, ako v onú sobotu.

26. apríla 1970 *bol zatvorený chrám v Stropkove aj pre gr.-kat. veriacich, lebo nechceli rešpektovať požiadavky činiteľov ONV o tom, aby na Veľkú noc mali všetci veriaci sv. bohoslužby v okrese bez rozdielu vierovyznania. Zástupcovia gr.-kat. cirkvi na jednaní mali podobnú požiadavku ako okolo Svidníka, aby totiž prvú sv. bohoslužbu slúžili iní kňazi než duchovní stropkovských farností. I napriek tomu, že zástupcovia pravoslávnej cirkvi pristali na túto požiadavku zást. gr.-kat. cirkvi, gr.-kat veriaci v Stropkove predsa neboli ochotní otvoriť chrám pre pravoslávnych veriacich, a preto sa chrám úradne zatvoril aj pre nich.*

7. júna 1970 *v tunajšom chráme sa začalo s rešťauráciou veľmi cennej maľby, autorom ktorej je ešte žijúci dp. o. archimandrita Kiprián. Prácu prevzal p. Juraj Leško s pani Evou Bissovou.*

Menovaní majstri štetcov nevedia sa vynadívať na mnohotvárnosť ornamentiky a lahodnosť farieb spomínaného majstra o. Kipriána, my zasa obdivujeme trpezlivosť a jemnosť práce terajších majstrov, ktorí nám tak živo a presne obnovujú to, čo by po nejakom čase bolo hádam úplne stratené, nebyť ich snahy a nadania, ako aj obetavosti tunajších veriacich, ktorí zasa len z vlastných prostriedkov podujali sa zachrániť to, čo sa žiadalo, a bolo by veľkým naším previnením, ak by sme tú nádheru, tú krásu, ktorá tak dojemne na človeka pôsobí, nezachránili.

22. júl 1970 *bude pamätným dňom pre pravoslávnych veriacich farnosti Stropkov i pre ich duchovného d. o. prot. Petra Cupera. Menovaný sa toho dňa sťahoval z bytu, do ktorého ho násilne gr.-kat. veriaci dňa 28. októbra 1968 deložovali, do svojho pôvodného bytu — na faru. Tento čin sa uskutočňoval za prítomnosti trojčlennej komisie: 1 činiteľa ONV vo Svidníku, 1 činiteľa z MsNV v Stropkove a pravoslávneho okresného arcidekana.*

Keď sme dvere bytu, kde bol dp. Cuper deložovaný, otvorili, boli sme ohromení. Všetci sme iba kývali hlavami a azda sa aj hanbili, sami za seba, za našu „vyspelosť", či už kultúrnu, či náboženskú. Istá pani, zrejme susedka, ktorá tade akurát prechádzala opýtala sa ma, videla, ako sa tvárime: „Je azda poškodený nábytok"?

— Nenachádzam slov na vyjadrenie, pani — odpovedal som.

Bol to dojem, aký má človek, ak príde na miesto, kde sa bombardovalo. Všetko bolo nahádzané na hromady. Hromady a hromady, v každej izbe a všetko zmiešané dohromady: nábytok, knihy, potraviny, šatstvo...

Nevdojak natiskla sa mi myšlienka: „Žeby až tak klesol duch nábožnosti u gr.-kat. veriaceho, že tak barbarsky vedel nakladať s osobným majetkom nášho duchovného? Či je možné, aby z ničoho nič, ten veriaci, ktorý sa mu ešte nedávno pekne pozdravil, došiel do takej zbesilosti?"

To bolo strašné nielen pre oko — pre všetky zmysly. Veď tam boli ne-

chané a na dva roky zatvorené nedojedené mäsité pokrmy, zemiaky, tuky a všetko možné a to bolo v úplnom rozklade. Šatstvo bolo tak zamolené, že sa ho nikto nechcel dotknúť.

Predsa však muselo sa pracovať aj v tomto rozkladnom smrade, muselo sa vyniesť, čo sa ešte dalo a odviezť tam, kam patrilo — na pôvodné miesto — do farského domu.

Celý sťahovací proces sa dial za pohotovosti niekoľkých členov Verejnej bezpečnosti. Obavy boli, a snáď aj oprávnené, ale všetko sa uskutočnilo v najlepšom pokoji a ovzduší. Veď vtedy už každý náš občan vedel, že anarchii u nás odzvonili.

Boli obavy aj potom: ako bude v noci, či bude pokojná pre 7-člennú rodinu, ktorá sa za dva roky ponevierala, kde sa dalo. Dnes tá rodina si žije zasa po starom: spokojne, pretože, ak sa prestane štvať, prestane sa aj vyčíňať.

Beda je tým veriacim, ktorí majú zlého pastiera, ktorý radšej štve, než by mal usmerňovať, ktorý častejšie pohoršuje, než by mal slúžiť príkladom.

Beda aj tej spoločnosti, ktorej vládne vládca dobrodruh. Výsledky dobrodružnej vlády sme pocítili sami, na vlastnej koži. Nebyť našich osloboditeľov, boli by sme znovu tam, kde sme boli pred II. svetovou vojnou — v jarme fašizmu.

Túto prácu dovoľujem si zakončiť úvodom:

„Patrí sa ti vedieť, ó drahý človeče — dobrý čitateľu —, aby si predovšetkým na pamäti mal na každý deň a čas „jako vsi jesmy zemľa i pepel" *ako aj Ján Damascenský hovorí, a nemudrovať vysoko, lež modlitbami a zbožnosťou — nie bez dobrých skutkov — spieť k duchovnej dokonalosti a takto dozrievať pre Kráľovstvo Božie. V tomto a ničom inom tkvie zmysel nášho života.*

„Hľadajte predovšetkým Kráľovstvo Božie a jeho pravdu a ostatné sa vám pridá" *(Mat. 6, 33), čím sa potvrdzuje pravda vyššie uvedeného.*

Pamätaj však, človeče, že vôľa nášho Otca nebeského je, aby sme všetci dospeli k dokonalosti, aby sme jeden druhého na dobro učili. Aj ja, i keď sa nemôžem pochváliť múdrosťou, i keď som obťažený slabosťami, zábudlivosťou a inými nedokonalosťami, predsa sa nazdávam, že som dobré dielo začal, ak chcem vyniesť na svetlo Božie to, čo bolo uschované utajenosťou. Chcel som čitateľovi moderného sveta pripomenúť všetko to, čo sa odohralo na farnosti Ladomírová i okolí ďalšom i bližšom, kde semená pravoslávia zasievali ľudia, ktorých práca si zasluhuje uznania.

Na počiatku tohto diela prosil som Christa — opravdivé Svetlo, osvietujúce každého človeka, ktorý prichádza na tento svet, aby sa aj na mne hriešnom prejavila milosť lúča Jeho svetlosti, aby som bol čo najlepšie vyzbrojený myšlienkou a slovom pravdy, aby kúkol lži bol vylúčený z rozsievania skromných zrniečok historickej pravdy o tejto farnosti.

Veď keď som raz začal, chcel by som aj ukončiť slovom pravdy, ktorej je hodný smrteľný človek. Ak v niečom som sa prehrešil, dobrý čitateľu, či už tým, že som nevyhovel úplne tvojej zvedavosti, alebo snáď na moje slová padajú podľa teba tiene nepravdy, prepáč mi a neodsudzuj ma, lebo ja som tiež plný toho vedomia, že som „zemľa i pepel".

CHRISTOS VOSKRESE! K sviatkom svetlého Christovho vzkriesenia dovoľujeme si zaželať Vám, naši drahí čitatelia a priaznivci sv. pravoslávia, veľa všetkého najlepšieho, šťastia, radosti a pokoja. Nech Vám i nám tento sviatok sviatkov prinesie Christov pokoj a mier, ktorý daroval celému svetu!

VOISTINU VOSKRESE! Redakcia

Z CESTY PO GRÉCKU.

Počas besedy s mojím profesorom dr. Justínom Popovičom roku 1931 v Prahe, som mu položil otázku, aká je duchovná situácia v jednotlivých cirkvách. Dr. Popovič, ktorý svojho času študoval v Aténach, mi odpovedal: Najlepšie je na tom grécka cirkev, pretože prežíva svoju obnovu, renesanciu.

S týmto názorom som niekoľkokrát navštívil Grécko a presvedčil som sa, že o. Justín mal plnú pravdu. Posledný krát som toho bol svedkom pri ceste našej delegácie r. 1970, o ktorej sme už v našej tlači uverejnili správu.

Prvýkrát v dejinách stanula oficiálna delegácia našej cirkvi na pôde dedičky byzantskej cirkvi, ktorá k nám v 9. stor. vyslala tvorcov našej kultúry a zakladateľov cirkvi Veľkej Moravy. Boli sme naozaj zahrnutí pozornosťou a láskou duchovenstva a slobodymilovného gréckeho ľudu. Na letisku nás privítali najvyšší predstavitelia cirkvi. Pobytu delegácie venovala tlač, rozhlas a televízia každý deň veľkú pozornosť, počínajúc dňom príchodu, 14. novembrom. Zvlášť si u našej cirkvi cenia, ako pri prvej návšteve úradovní Sv. Synody zdôraznil arcibiskup Jerným, ktorý stojí na čele cirkvi, vernosť pravoslávnej viere, akú naši duchovní a veriaci prejavili v priebehu dejín a v pohnutom roku 1968.

Je nedeľa 15. novembra ráno. Grécke nebo je bez obláčikov, slnko svieti, je teplo. Ideme na sv. službu. Noviny prinášajú správy o veľkej katastrofe v Pákistáne so státisíckami mŕtvych. Liturgiu vedie náš vladyka metropolita v preplnenom chráme. Zaznievajú modlitby a ohlasy grécke, cirkevne slovanské a české. Vladyka prednáša kázeň o účasti v ekumenickom hnutí. Ľud pozorne načúva, blýskajú sa aparáty fotografov. Odo dňa nášho príchodu mal vladyka denne väčšinou improvizované prejavy, pozdravy, prihovory, počet ktorých sa rátal na desiatky. Aténski veriaci odmeňujú vladykov prejav potleskom, ako v dávnych dobách sv. Jána Zlatoústeho.

Obedujeme v monastieri Pendeli, kde sa práve buduje všepravoslávne stredisko pre študijné účely. Vôbec, grécka pravoslávna cirkev sa dala do budovania. Buduje nemocnice, školy, sirotince, starobince, chrámy; tieto v čiste byzantskom slohu, ktorý sa tu prenáša z pokolenia na pokolenie. Pripomíname si, že tak nejak vyzerali chrámy, ktorých základy sa teraz vykopávajú na južnej Morave, kde ich budovala byzantská misia v 9. stor.

Odkiaľ máte peniaze na tieto podniky?, pýtame sa... Odpovedajú: veriaci obetavo pomáhajú, inde pomôže pochopiteľne štát, ktorý víta sociálnu činnosť cirkvi a jej podiel na vzdelaní a výchove.

Monastier Pendeli má vlastné mramorové lomy, kde sa láme biely mramor, používaný potom na výzdobu chrámov a v sochárskom umení. Z výnosu sa buduje už spomenuté stredisko.

K večeru navštevujeme byzantský monastier Kessariani pri Aténach z 9. stor., dnes už múzeum. Počas druhej svetovej vojny bol monastier bombardovaný, neskôr reštaurovaný. Každú nedeľu sa sem poháňajú cestou lemovanou vonnými kyparismi tisícky Aténčanov, aby načerpali duchovný kľud pre svoje všedné dni. Nočné Atény, ktoré vidíme z vrcholku pahorka, sú úchvatné. Budeme ich ešte raz obdivovať pri návšteve chrámu sv. Juraja na aténskom pahorku, kam vedie lanovka. Ľudia pristupujú k delegácii, pýtajú si od vladyku metropolitu požehnanie, usilujú sa hovoriť po slovansky.

V pondelok navštevujeme nemocnicu pre duchovenstvo, ktorá sa práve buduje nákladom 10 miliónov drachiem. Dojemné bolo stretnutie so sirotami v cirkevnom sirotínci vo Vuligmeni, umiestnenom na brehu mora. Práve bola v tomto kraji búrka, cez hradskú sa valili prúdy kalných vôd. Vari osemdesiat chlapcov, ktorí stratili rodičov, sa zhromaždilo pred budovou a uprelo svoje čierne očká na hostí. Vladyka k nim prehovoril o poslušnosti a bol odmenený spevom gréckeho mnohoľitstvija, ktoré znie takto: Dorotejovi, Bohom ustanovenému metropolitovi pražskému a celého Československa mnohé letá — polla ta eti! Potom sme s chlapcami a s učiteľmi a vychovávateľmi — pri sirotínci je i cirkevná škola — poobedovali.

Aténami kráčali veky, poznamenané rušnými udalosťami na poli spoločenského života, vied a klasického umenia. Mnohé pamiatky na túto slávnu minulosť sú uložené v početných múzeách, z ktorých sme pre časovú tieseň mohli vidieť múzeum byzantského umenia a významné národné múzeum, kde sú pamiatky až 200 rokov pred Christom staré. Videli sme predmety mycénskej kultúry z objavených hrobov, náhrobky a sochárske umenie, ktoré vzdalo hold kráse ľudského tela. Uvedomili sme si, že len v zdravom tele môže sídliť zdravý duch.

Stoosemdesiat študentov teologického seminára Rizarion nás privítalo v duchovnom odeve spolu so svojimi dvadsiatimi profesormi. Poklonili sme sa ich chrámu, ktorý je bez ikonostasu, aby žiaci videli službu. Prezreli sme si ubikácie, ktoré všade v cirkevných inštitúciách žiaria čistotou, poobedovali sme s nimi a vypočuli sme si spevy byzantskej duchovnej hudby.

Odpoludnia toho dňa nás viedli kroky na pýchu Atén, Akropolis, ktorá dominuje Aténam. Sú to pomerne zachovalé chrámy pohanských bohov. O Akropole si môžeme prečítať v každej turistickej príručke. Schádzame dole a navštevujeme tzv. Agoru, kde sa ešte v dobách apoštolských konali ľudové zhromaždenia a súdy. Tu na mieste, kde sv. Pavel predniesol významnú reč Aténčanom o „neznámom Bohu" (Skut. 17, 23), ktorého im zvestoval v osobe Isusa Christa, je umiestnená medená tabuľa, na ktorej je citované miesto zo Skutkov apoštolských, pojednávajúcich o Pavlovom vystúpení.

Zastavujeme sa pred tabuľou a konáme pobožnosť k sv. Pavlovi a sv. Dionýziovi Areopagitovi, žiakovi sv. Pavla. Každý rok tu arcibiskup aténsky koná v deň sv. Pavla a Petra (29. júna) pobožnosť za veľkej účasti Aténčanov. Vraciame sa domov autom arcibiskupovým, ktoré je označené namiesto čísla len písmenami A. A. (arcibiskupstvo aténske — archiepikopi Athinon), ktoré pri stretnutí zdravia zasalutovaním orgány konajúce v meste poriadkovú službu.

Dňa 18. novembra mal vladyka metropolita referát na teologickej fakulte aténskej univerzity, na ktorej študuje vyše 600 študentov a študentiek teológie. Vladyka hovorí o vzťahu k ekumenickému hnutiu a je pozorne vypočutý. Dojal nás dekan fakulty, keď v uvítacej reči zasvätene hovoril o vladykovi Gorazdovi. Študentky sa venujú po absolutóriu cirkevnej práci v administratíve, výchove a v sociálnej oblasti.

n.

PROT. PETER CUPER

PO SVÄTÝCH MIESTACH RUSI

(Pokračovanie.)

Sobota 20. júna 1970. *Boli sme navštíviť* stálu poľnohospodársku výstavu *a obdivovali sme najnovšie vymoženosti ľudského umu. Pravda, ani tu sme nezapreli svoje povolanie a na všetko sme pozerali očami duchovného pastiera, ktorý všade vidí len svoj chrám, jeho interiér a exteriér. A tak, keď sme videli prekrásne pavilóny jednotlivých republík, ktoré veľa razy vyzerali ako prekrásne chrámy, hneď sme sa v tom zhodli, keby ten pavilón bol u nás, stačilo by pribudovať vežičku, alebo len kopulu s krížom a už by z toho bol nádherný chrám. Veľmi sa nám páčili fontány a vodotrysky, ktoré boli ako v rozprávke: žiarili všetkými možnými farbami a spolu s kvetmi a ozdobnými kríkmi tvorili pozemskú rajskú záhradu. V československom pavilóne sme videli krásne lustre, ktoré by tak vynikali v našich chrámoch...*

Deň prešiel veľmi rýchlo, a preto sme sa ponáhľali, aby sme načas prišli do Bohojavlenského katedrálneho chrámu, kde sme boli pritomní na všenočnom bdení, ktoré sa začalo o 6. hodine večer. Ledva sme sa prepchali dnu a ani sám neviem, ako sme sa dostali do oltára, pretože veľký Bohojavlenský sobor bol už preplnený niekoľkými tisícmi veriacich. V chráme sú tri ikonostasy s troma prestolmi, aby sa mohlo konať viacej bohoslužieb. Hlavný ikonostas je ohromný. Vo svojich poznámkach mám poznamenané, že cárske vráta sú široké asi 4 m. Vysoké niekoľko metrov! Celý ikonostas je ešte ohradený železným zábradlím a v strede vyúsťuje až za ambon, aby sa malo kade duchovenstvo pohybovať pri vchode, pri okurovaní a pod., pretože ináč by sa duchovný z oltára nemohol dostať pred ľudí. V tomto chráme sme videli prekrásny prestol umelecky vytepaný, vymaľovaný a potom celý zasklený. Drahocenná prikrývka je len na vrchu sv. prestola a boky zakrýva len asi niekoľko centimetrov. Keď je ešte osvetlený, pôsobí nezabudnuteľným dojmom. Takýchto prestolov sme videli viacej. Keby nám Pán Boh pomohol urobiť u nás aspoň jeden taký prestol, aké sme tam videli! Oltár je priestranný ako u nás menší chrám, vystlaný drahocennými kobercami. V oltári som videl 4 veľké nádoby sv. myra. V týchto nádobách je sv. myro, ktoré nám priniesli grécki kňazi pred 983 rokmi, kedy ruský národ prijal pravoslávnu vieru od Grékov. Pri svätení sv. myra sa staré myro mieša s novým, takže smelo môžeme povedať, že naše pravoslávne dietky sú myropomazané tým istým sv. myrom, akým boli pomazaní pr-

vi kresťania sv. Rusi roku 988, pretože aj my sv. myro dostávame z týchto nádob, ktoré sme tam videli.

V chráme je plno prekrásnych ikon, ku ktorým sa veriaci s veľkou úctou skláňajú a bozkávajú ich. V chráme je aj drahocenný poklad: sv. pozostatky sv. Alexija, metropolitu moskovského a celej Rusi divotvorcu, ktorý je tam v chráme v prekrásnej truhle pochovaný. Aj naše kroky viedli k jeho sv. hrobu aby sme vzdali úctu tomuto veľkému svätcovi ruskej zeme.

V tom chráme až do svojej smrti slúžil aj nebohý patriarcha Alexij, verný následovník svojho patróna sv. Alexija. Hoci už vyše 90-ročný starec veľmi trpel na bolesti nôh, takmer nikdy nevynechal bohoslužby, ktoré v ruskej pravoslávnej cirkvi sú také dôstojné, dlhé. Duchovenstvo si spolu s nami spomína, ako naňho brali ohľad, aby toľko netrpel a podľa možnosti rýchlejšie odbavovali bohoslužby. Dnes sa už nemusia ponáhľať. Pokojný Alexij už nie je medzi nimi. 17. apríla 1970 ako 93 ročný odovzdal svoju dušu Bohu.

V chráme sa nesie k Bohu nádherný spev dvoch chórov, ktoré spievajú striedavo a niekedy aj oba chóry spolu. Niektoré spevy spieva celý chrám. V takýchto prípadoch diakon vychádza na ambon, na vyvýšené miesto, aby tu masu ľudí dirigoval, aby spev bol jednotný. My duchovní veľa razy učíme, aby naši veriaci, keď prídu do chrámu, neobzerali sa na ľudí, ale sa sústredili na sv. obrazy a modlitbu. Sami sme sa toho tam nedržali, pretože to bol pôžitok pozerať sa, ako krásne prežehnáva sa asi 10 ročný chlapec, s akou úctou sa ľudia klaňajú a s akou bázňou počúvajú slovo Božie.

Skončila sa litija a požehnanie chlebov a začína sa utreňa. Štyria duchovní berú posvätný jelej a hneď sa začína myrovanie. Voskresenie Christovo vidivše.. spieva celý chrám. Po irmose, ktorý spieva chór, vychádzajú dvaja diakoni pred ikonostas a prekrásne, zrozumiteľne, čítajú tropary raz jeden, raz druhý. Po troparoch nasleduje katavasija, ktorú spieva chór. Tak to ide po každej piesni. Veľmi sa mi to páčilo, ale moje srdce sa naplnilo i smútkom, keď som si spomenul, ako naši veriaci neradi chodia na utreňu, hoci je veľmi skrátená. Veličit duše moja Hospoda... a Čestnejšuju cheruvim... tak krásne spievali, že nám od radosti až slzy tiekli.

Je už skoro deväť hodín večer. Po utreni ešte prvý čas. Ľudia ešte stále idú na myrovanie. Náš sprievodca o. Vasilij nás už zháňa, že je čas, aby sme už išli preč. V chráme začali prekrásne spievať „Pod Tvoju milosť pribihajem, Bohorodice Divo..., že nás až za srdce chytalo, ale darmo, už musíme ísť. Naši hostitelia si myslia, že na také dlhé bohoslužby sme neprivykli a nám sa tak nechce preč z toho svätého miesta.

(Pokračovanie)

Pravoslávni duchovní na poľnohospodárskej výstave v Moskve.

Novozvolený pán biskup Evanjelickej cirkvi a. v. prof. dr. J. MICHALKO počas inštalácie na gen. vikára. Za pravosl. cirkev v ČSSR zúčastnil sa o. prot. dr. A. Mihaľov, dekan PBF v Prešove.

Zo života prešovskej eparchie

Zjazd duchovenstva

Dňa 11. februára 1971 sa konal v budove pravoslávnej biskupskej rezidencie *celoeparchiálny zjazd duchovenstva.* Zúčastnili sa ho tiež duchovní z bratskej michalovskej eparchie. Zjazdu predsedali najvyšší predstavitelia našej cirkvi *na čele s Jeho Blaž. Dorotejom, metropolitom pražským a celého Československa, Preosvieteným vladykom Nikolajom, biskupom prešovským, a Preosvieteným vladykom Cyrilom, biskupom michalovským. Za Pravoslávnu bohoslovecká fakultu bol prítomný jej dekan prot. dr. A. Mihaľov, profesori a študenti. Za ľudovú správu p. Homola, gen. sekretár Ministerstva kultúry SSR pre veci cirkevné, ďalší predstavitelia uvedeného ministerstva, ako aj cirkevní tajomníci. Medzi našich duchovných zavítali tiež predstavitelia oddelení kultúry pri novozriadenom KNV v Košiciach.*

Po privítaní vzácnych hostí Preosvieteným vladykom Nikolajom predniesol situačnú *správu zo života pravoslávnych farností a správu konsolidačnú za prešovskú eparchiu* d. o. prot. *M. Olexa, predseda misijného odboru pri ER.* Za michalovskú eparchiu tieto *správy predniesol d. o. prot. N. Ščerbej, riaditeľ ER.* Zjazd úprimnými slovami pozdravil potom Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej a za ľudovú správu p. Homola, p. Kmeť a vedúci odboru kultúry pri KNV.

V obšírnej a bohatej diskusii odzneli z úst duchovných z jednotlivých farností slová uspokojenia nad čiastočne sa ukľudňujúcou situáciou na farnostiach, kde dochádza ku konsolidácii a ku spoluužívaniu chrámov. Zazneli i slová nespokojnosti s terajšou situáciou na farnostiach nekonsolidovaných. Ako cirkevní, tak aj ľudoví predstavitelia však duchovných ubezpečili, že časom sa urobí viac v prospech konsolidácie, nejde však všetko naraz.

Zasadnutie ukončil Jeho Blaženstvo Dorotej so želaním mnohých Božích požehnaní pre naše duchovenstvo, verným synom sv. pravoslavia, mnoho síl a vytrvalosti i úspechov na poli upevňovania sv. pravoslávia na východnom Slovensku.

Prešov. *Posviacka kríža na novovybudovanú zvonicu.*

V nedeľu dňa 21. 2. 1971 pravoslávni veriaci z Prešova a okolia zažili radostné duchovné chvíle. Po ročnej usilovnej práci korunovali svoje dielo, novú zvonicu pri katedrálnom chráme sv. Alexandra Nevského v Prešove. *Toho dňa po slávnostnej archijerejskej sv. liturgii, ktorú slúžil Preosvietený vladyka Nikolaj spolu s prešovským duchovenstvom, bol vynesený doprostred chrámu sv. kríž, ktorý Preosvietený vladyka slávnostne posvätil.* Takmer nikto v chráme nemal suché oči vo chvíľke, keď sa sv. kríž postavil pred ich oči. Každý si uvedomil, koľko to všetko dalo práce, koľko bolo treba finančných obetí i driny, aby kríž mohol byť vyzdvihnutý na novú zvonicu. Zvonica je pred ukončením. *Za hlaholu zbožných piesní na počesť sv. kríža vyniesli potom kurátori s procesiou sv. kríž pred chrám, kde pred očami stoviek veriacich bol slávnostne vztýčený na vežu novej zvonice.* Preosvietený vladyka prehovoril toho dňa k veriacim o význame sv. kríža, na ktorom za naše hriechy položil život sám Spasiteľ sveta Isus Christos. Poďakoval aj všetkým tým, ktorí sa najviac zaslúžili o výstavbu zvonice. Slávnosť ukončil svojím arcipastierskym požehnaním ľudu pred vchodom do chrámu sám Preosvietený vladyka.

Veľká práca je za nami, ale veľká nás ešte čaká. Ešte bude treba veľa roboty, aby zvonica ozaj bola taká, ako sme si ju v myšlienkach predstavovali pred započatím výstavby.

ZASADNUTIE NF.

● *Preosvietený vladyka Nikolaj sa zúčastnil ako zástupca obidvoch pravoslávnych eparchií na Slovensku na celoslovenskom zasadnutí Národného frontu v Bratislave dňa 1. 3. 1971.*

Z vysviacky kríža v Prešove — kurátori zdvíhajú kríž pred vztýčením na vežu.

DETSKÁ PRÍLOHA NÁŠHO ODKAZU.

Drahé deti, najprv Vám blahoželám k sviatkom svetlého Christovho vzkriesenia. Christos voskrese!

A hneď sľúbený list zo Zempl. N. Vsi—Stanče:

Nakoľko rada čítam časopis Odkaz sv. Cyrila a Metoda a rada chodím na náboženstvo, chcem Vám napísať a všetkým deťom východného obradu, že ešte stále náš obrad je neucelený, že ho stále treba očisťovať od cudzích vplyvov. Môj otecko i mamička hovorievajú, že naši predkovia boli pevní vo viere a že my si dáme zosmiešňovať náš prekrásny východný obrad. Napríklad na Vianoce sme sa cítili ako vymazaní spomedzi druhých. Prekrásne staré koledy zmizli a boli nahradené novými, nám cudzími. I pri dobrej vôli sme sa necítili dobre. Dúfam, že sa všetko napraví, že východný obrad nebude ďalej znečisťovaný tými, ktorí ho zosmiešňujú. Ja som maličká a práve tak ako iné deti verím našim rodičom, lebo oni náš obrad tiež zdedili od svojich rodičov a my tiež nechceme zostať dlžní našim potomkom.

Zlatica Fedáková.

Ďakujeme Zlatici za krásne slová a nech nám zasa napíše; dobre to vie! Minule sme skončili pri katechumenoch. — Mali v chráme vymedzené svoje miesto, blízko pri chrámových dverách, kde stáli i verejní kajúcnici. Pohovorme si o nich. — V prvých dobách kresťanských vyznávali veriaci svoje ťažké hriechy verejne pred celým zhromaždením, veriacich pri bohoslužbách a biskup im ukladal verejné pokánie. Počas verejného pokánia nesmeli prijímať Telo a Krv Isusa Christa, čo znášali veľmi ťažko. K prijímaniu sv. Eucharistie ich pustili, až uplynula stanovená doba pokánia. Biskup mohol túto dobu skrátiť, keď sa presvedčil, že sa kajúcnik ozaj polepšil. Verejné pokánie a verejná spoveď, pri ktorej sa kresťania vyznávali každý zvlášť pred všetkými veriacimi práve z ťažkých hriechov, to je svedectvo o tom, akou ozajstnou vierou žili prví kresťania. — Nezabudli ste sa vo Veľkom pôste vyspovedať? Nech vám to nie je ťažké, spomeňme si na prvých kresťanov!

O oltári.

K oltáru zvyčajne priliehajú niektoré miestnosti na rizy, knihy a nádoby a miestnosť na prípravu kadidla. V oltárnom priestore je uprostred štvorhranný, zvyčajne drevený stôl, zvaný svätý stôl, čiže prestol, na ktorom sa posväcujú a uschovávajú sv. Dary. Na severnej strane od prestolu je tzv. žertvennik, čo je menší stôl, na ktorom sa pripravuje chlieb a víno k svätej obeti. Prestol má byť pokrytý spodným ľanovým a vrchným farebným rúchom, a to tak, že je týmito rúchami pokrytá nielen vrchná doska, ale všetky štyri strany prestola až po zem; na vrchné rúcho sa často dáva ešte okrasná prikrývka, ktorá siaha len cez okraj dosky sv. prestolu.

Na budúce ešte o prestole, čo vás iste bude zaujímať. Vaša teta Helena.

DARY NA TLAČOVÝ FOND.

Na našu pravoslávnu cirkevnú tlač prispeli títo vážení darcovia: *Pravoslávny farský úrad* Byšta 100.— Kčs, *Ján Bodnár*, Falkušovce, 25.— *Mária Pavlíková*, Sečovce, 25.—, *Anna Dvorčáková*, Varhaňovce, 25.—, *Bohuznáma veriaca* z Porúbky pri Sobranciach 25.—, *Mária Kopíková*, Porúbka pri Sobranciach, 25.—, *Pravoslávny farský úrad* Lomné 20.—, *Alžbeta Jasicová*, Kašov, 30.—, *Andrej Malina*, Úpor, 100.—, *Mikuláš Škvarko*, Švermovo, 50.—, *d. o. Juraj Cap*, Lastomír, 100.—, *Ján Bošnovič*, Fričko, 50.—, *pravoslávni veriaci zo Zempl. Širokej — Rebrína* 200.—, *Zuzana Harmanová*, Markovce, 25.—, *Juraj Palgut*, Kráľovce, 100.—, *Jozef Lunter*, Švermovo, 50.—, *Mária Čižmárová*, Petrikovce, 50.—, *bohuznámy pravoslávny veriaci* z Košíc 50.—, *Anna Baloghová*, Kačanov, 25.—, *Anna Mihaľová*, Kačanov, 25.—, *Pravoslávny farský úrad Livov* 100.—, *Pravoslávna cirkevná*